

Nézők — Mi a sláger?

Beszélő számok

Ha a szabadtéri játékokról van szó, nem alaptalanul emlegetjük népszínház jellegét, monumentalitását. A kifejezések vonatkoznak magukra a produkciókra, de a közönségre is: mint ismeretes, tavaly fogadták a felújított Játékok 13 szezójának egymilliomodik nézőjét, de azóta már jóval túljutottak ezen a számon is.

Tóth István, a szabadtéri jegyirodájának vezetője elmondta, az idei évadra eddig 69 ezer jegyet adtak el, máris kétezerrel többet, mint az elmúlt szezonban összesen. Az átlagos nézőszám is jobb a tavalyinál, pillanatnyilag 4 ezer 300, ami persze az elmúlt közel másfél évtized átlagához képest nem is sok. Érdekes, legtöbbször 1960-ban jártak a szabadtéri előadásain, az akkor még nagyobb nézőtérrel produkcióként 6 ezer 708 jegytulajdonos volt — a statisztika legkevesebbet az 1964-es évadra mutat, az akkori előadásokénti átlag 4 ezer 148 volt. Az idei sláger a *Cigánybáró*, valamennyi terhelés, csakúgy *Erkel Hunyadi László* című operája, melynek augusztus ötödike, utolsó bemutatóján szintén meg-

telt a lelátó. Legkevesebben a július 30-i *Otellóra* váltottak jegyet, 1400-an, de az előző napi, második szereposztásra például már több mint négyezren: úgy látszik, a szombati nap kedveltebb a vasárnapinál.

Nem panaszkodhatnak a *Rómeó* sem, a három előadásra összesen 11-12 ezer nézőt várnak, s ha hozzávesszük, hogy a „Shakespeare-dráma ebben a környezetben, ilyen hatalmas „étvágyú” nézőtérrel nem számítható közönségszámra — a négyezres átlag rendkívül jónak mondható. És még nem vagyunk a végén...

Zergeszarva és társai

„Csemegék” a kiállításról

Érdekességek a szentesiek kiállításán

Hírül adtuk tegnapi számunkban, hogy a „Korszerű mezőgazdaság és élelmiszeripar '72” kiállítás nagydíjával jutalmazták Szegeden a Kertészeti Kutató Intézet szentesi állomását, bemutatott cikkeiért, s ezen keresztül az ott folyó rangos munkáért.

Aki igazán „csemegézn” akar a kiállításon, érdemes megállnia a szentesi kutatók kínálata előtt, az új nagycsarnokban. Számátlan cikketek felsorakoztatott bemutatójuk előtt dr. Szalva Péter kandidátust, az állomás igazgatóját kértük meg, legyen segítségünkre a ritkaságok közötti tájékozódásban, hiszen a nevek önmagukban sem, és az ismeretlen termékekkel együtt sem fedik fel a látogató előtt, miért is érdekes, amit lát.

Kis kosárkában áll egy furcsa alakú növény, neve: *édes fémik*. Savanyítva előételként ismeri, aki ismeri, a Szegedi Konzervgyár már dolgoz föl belőle, és Svájcba szállítja. A *rebarbarának* legalább a neve ismerős sokak előtt, de azt, hogy kompónak és pudingnak is használható levélgye, kevesen tudják. Hasonló képződmény a *mángold* is, felhasználási köre is hasonlít a rebarbarához, de ennek a levelét is lehet főzni,

spenót helyett. A *laskatök*-ről tudják már néhányan, hogy főzve jó, és télen sem romlik meg, de a *luffatök* neve is, formája is ismeretlen, felhasználása pedig meglepő. Indiából származik, uborkához hasonló alakját akkor is megtartja, amikor szivacs helyett fűdkádokban használják. Három éve kísérleteznek meghonosításával Szentesen.

Érdekes, dísznövénynek is tetszetős, de enni is jó a zöldbab itt látott változata. Neve, a *spárgababuga* talán többet árul el lényegéről, ha konyhaibb nyelvre fordítjuk, és madzagbábnak mondjuk.

Formában is külön a zergeszarva. Főhasználása még inkább meglepő: magjából likőr készíthet. Gyengén savanyítva is fogyasztják.

Találunk persze az itteni kiállításon külsőre ismerős, valójában ugyanúgy érdekes hazai növényeket is. A paprikaféléket említjük csupán.

A szentesi piacos hatalmas termése — 20 centi is lehet — kelt érdeklődést, a szentesi *hegyes fehérről* azt hallottuk, a világ legomlóssabb, bőven termő paprikája, és különös ismertetője, hogy a lemenő napban szinte világít. *Gyertyapapri-*

A szegedi szabadtéri története Vámos László három nagy rendezését tartja számon: a *Tragédia*, a *Hamlet* és a *Trójai nők* színpadra állítását. Ezek az előadások mindenekelőtt azért váltak jelentőssé, mert új stílust teremtettek a dóm előtti színpadon, olyan új nyelvrendszert, amely a hatalmas tér adottságaiból, a szegedi szabadtéri karakteréből nőtt ki és mindenben megfelelt a választott drámai anyagnak.

A *Tragédia*, a *Hamlet* és a *Trójai nők*: három időben és jellegben egymástól nagyon távol eső dráma. Valami közös azonban mégis van bennük; Vámos ezt fedezte fel és fogalmazta újja előadásában. Ez a közös az *elvontság*, az *általánosítás* *direkt lehetősége*, amely különböző módon és fokon ugyan, de mindháromban megvan. A *Tragédia*, a *Hamlet* és a *Trójai nők* egyaránt több, mint a pusztá cselekmény. A *Tragédiánál* ez az elvontság nyilvánvaló. A *Trójai nőknél* is adott a mával való szoros kapcsolat. De még a *Hamlet* sem valami öreg királydráma; valaki egyszer *Hamletet*, a

középkorban élt dán királyfit a mai ember kortársának nevezte. Igaza volt.

Anyagát, struktúráját tekintve a *Rómeó és Júlia* nem tartozik ebbe a sorba. Nem mintha a dráma kizárná az általánosítás lehetőségét; erről nincs szó. Shakespeare-nak ez a tragédiája ilyen értelemben azért más, mint a másik három dráma, mert az általánosítást *direkt* színpadi eszközökkel értelmetlen és lehetetlen kifejezni benne. Látunk ilyen kísérleteket; kudarc kísérte őket, maga a kiindulás volt elhibázott.

Folyamatosságról tehát nem lehet szó. A *Rómeó és Júlia* fogalmazásának, színpadra állítási rendszerének, színpadi struktúrájának nem a másik három dráma előadási stílusával való kapcsolatot, hanem az *elszakadást*, a *folyamatosság megszakítását* kell — kellene — hangsúlyoznia. Ahogyan az előadás egyik fele hangsúlyozza is. Ahogyan a rendező a szereplőket mozgatja, ahogyan a színészek a figurákat-jellemeket felépítik, ahogyan az előadásnak ez a része, összetevője színpadra kerül, a *folyamatosság megszakítását* képviseli.

De csak az előadás *egyik fele*. Elég egy pillantást vetni a színpadra, hogy felismerjük, a színpadkép, a látvány szinte *szembefordul* ezzel a törekvéssel, és nem a megszakítást, hanem a *folyamatosságot* hordozza. Vámos László és Székely László hasábszerű, fekete házai, aztán a hátul, magasan elhelyezett reflektorok fénycsóváival mintha a *Hamletből* kerültek volna ide, valóság-gal *kettészakítva*, *két részre osztva* az előadást. A magasból érkező kísérteties, hátsó reflektorfények éppúgy a valóságütlenséget, szinte a földönkívüliséget emelik ki, mint a fekete hasábházak, holott *Rómeó és Júlia* véres drámájában a *valóságütlenséget*, a *realitást*, a „földhöz ragadtságot” kell hangsúlyozni; a történet nem a világűrben játszódik. A környezet, a helyszín nem másodlagos. Minden, ami ebben a tragédiában lejátszódik, csak Verona ragyogó fehér kövei között és lángoló égboltja alatt történhet. Helyezzük át a cselekményt, mondjuk, Németország tényleg fekete házai közé; ki tudna ott olyan vakmerő dajkát és barátot találni, aki szembe-szegülve a két hatalmas, gazdag család ősi haragjával, ilyen buzgón tevékenykedne az ottani *Rómeó és Júlia* egybekelésén? A dráma borongós, kísérteties, valóságütlenségek környezetben *hitélt veszti*.

A játék és a látvány kettéválása, haladási irányuk ellentétessége azonban csak az egyik zavaró mozzanat az

H. D.

A Szegedi Ünnepi Hetek mai programja

Shakespeare: *Rómeó és Júlia*, Dóm tér, este 8 óra. Korszerű mezőgazdaság és élelmiszeripar 1972, Oszibarack-, bor- és virágkiállítás, Vadászati kiállítás a Marx téren.

XIII. Szegedi Nyári Tárlat a Horváth Mihály utcai képtárban.

Samu Katalin szabadtéri szoborkiállítás a Tanácsköztársaság úti sétányon.

Fotóklubok VIII. Szegedi Szalonja a Bartók Béla Művelődési Központban.

Kör '68 alkotócsoportjának fotókiállítás a Sajtóház művészklubjában.

Lechner Lajos-emlékkiállítás a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában.

Élő szegedi képzőművészet címmel a Móra Ferenc Múzeum kiállítás a Szegedi Galéria termében.

A szegedi könyv- és nemzetközi könyvvetés címmel a Somogyi-könyvtár könyvritkaságainak bemutatója az olvasóteremben.

Képzőművészet a színpadon című kiállítás az új-szegedi November 7. Művelődési Központban.

Szeged környéki népiélet című kiállítás a tápéi művelődési házban.

Térzene. A szolnoki olajbányászok fúvószenekara délelőtt 11 órakor a Széchenyi téren, délután 5 órakor a Roosevelttéren ad térzenét.

Siflis József felvétele

Júlia (Kútvolgyi Erzsébet) és az apa (Horesnyi László)

előadásban. A másik: a túlságosan fiatal *Rómeó és Júlia*. Amikor híre terjedt, hogy Vámos László a címszerepek eljátszásával két harmadéves főiskolást bízott meg, a szakmában valóság-gal botrány tört ki. Erre a botrányra oda se figyeltünk; nyilvánvaló, hogy elsősorban nem a művészi színvonal feltétele okozta. Való igaz, ezen a színpadon ilyen nagy szerepeket még sohasem játszottak ilyen fiatalok, azaz kezdők, kialakulatlan művészek. Zeffirelli világhírű filmje ugyan átütő erővel és sikerrel képviselte azt a gondolatot, amit egyébként természetesen *Shakespeare* drámája is hordoz, hogy ezt a két szerepet nagyon fiatal embereknek kell játszaniuk, mégis megkérdezhetjük — egy pillanatra sem vonva kétségbe a gondolat igazságát —, volt-e ennek valamiféle tényleges művészi jelentősége a szegedi szabadtéri különleges körülményei között? A fiatal-ság hatása ugyanis csak intím körülmények között, közelről bontakozik ki — mozivásznon például. A szegedi szabadtéri nem képviseli ezt az intimitást. A bemutatón a 18. sorban ültem, s ebből a távolságból — s nem ez az utolsó sor a szabadtéri — nem tartozott a színpadi hatás tényezői közé például Júlia gyermeki fiatal-sága. Persze fiatal nőt láttam a színpadon, de az akár 30 éves is lehetett.

Eppen a nagy távolság miatt az életkornál fontosabb volt Júlia játéka, beszéde, egész alakítása. Az persze rögtön kiderült, hogy a szabadtéri Júlia, Kútvolgyi Erzsébet nagyon tehetséges. De az is rögtön kiderült, hogy még kialakulatlan művész, egyéniségének nincs átütő ereje. Általában „tárgyilagosságnak”, visszafogottnak, néha egyenesen „ridegnek” érztem; mintha leckét mondott volna. A másik főiskolás, Kalocsai Miklós — *Rómeó* —, aki boron-

Bemutató a szabadtéren

gó *Hamlet*-ként lépett színpadra, hogy egy pillanat alatt durcás kisfiúvá alakuljon át, szinte egész szerepét végigszalva, Amellett, hogy alakításában nem éreztük az egységet, ez a szaválás — különösen a második részben — nagyon gyakran nem tűnt hitelesnek.

Két igazán érdekes, izgalmas színpadi alakítással azonban megajándékozott bennünket ez a bemutató, s ez sok mindenért kárpótol. Az egyik *Harsányi Gábor* *Mercurio*-ja, a másik *Szemes Mari* dajkája. *Harsányi* a mához hozta közel a figurát, s ezzel rögtön a játék középpontjába állította; ha ő megjelent és megszólalt, szinte mindenki más érdekelenné vált. S milyen jó volt a dajka! Szelíd óregasz-szony helyett fiatalos, harsány, életet szerető nő; csak ez a karakter vállalkozhatott arra a vakmerő és veszélyes feladatra, hogy a két ellenségeskedő család gyerekeit összehozza.

A népes szereplőgárdából kiemelkedett *Horesnyi László* békességre törekvő *Capurin!* — nem tartozott a színpadi hatás tényezői közé például Júlia gyermeki fiatal-sága. Persze fiatal nőt láttam a színpadon, de az akár 30 éves is lehetett.

Eppen a nagy távolság miatt az életkornál fontosabb volt Júlia játéka, beszéde, egész alakítása. Az persze rögtön kiderült, hogy a szabadtéri Júlia, Kútvolgyi Erzsébet nagyon tehetséges. De az is rögtön kiderült, hogy még kialakulatlan művész, egyéniségének nincs átütő ereje. Általában „tárgyilagosságnak”, visszafogottnak, néha egyenesen „ridegnek” érztem; mintha leckét mondott volna. A másik főiskolás, Kalocsai Miklós — *Rómeó* —, aki boron-

Ökrös László